

Kauzy

V článku naleznete informace o kauzách v oblasti plagiátorství, které byly zaznamenány v českém prostředí.

Plagiátorství studentů

Opisování seminárních, bakalářských či diplomových prací je problémem mnoha českých škol. Podle prorektorky Masarykovy univerzity v Brně Ivany Černé za to může především Internet, který zvýšil dostupnost informací. "Studenti je vyhledávají už na střední škole, jsou zvyklí s nimi pracovat. Ale ne vždy vnímají, že používat příkazy ‚cut‘ a ‚paste‘ bez udání zdroje je opisování." Podle Ivany Černé se plagiátorství rozšířilo zejména v posledních letech, kdy se zvýšil počet zdrojů i kvalita informací přístupných na Internetu. Opisování je dnes už tak běžné, že školy cítí nutnost začít proti němu bojovat. Kromě opisování si také někteří studenti nechávají napsat práce na zakázku za peníze. Takový podvod je často těžší odhalit, zejména pokud je práce napsaná kvalitně [Vítvarová, 2008].

Případy plagiátorství na jednotlivých vysokých školách v České republice se řeší různě. Záleží na přístupu konkrétního vyučujícího, který plagiát odhalí, a na postoji daného ústavu, či fakulty. Lehčí případy plagiátorství se obvykle řeší v rámci institutu, ty závažnější většinou vyšetřuje disciplinární či etická komise. Těžší případy mohou skončit až vyloučením studenta ze školy.

V této sekci portálu INFORUM naleznete odkazy na některé kauzy plagiátorství, o nichž se píše v médiích. Postup při vyšetřování těchto případů i při postihování studentů se samozřejmě může lišit na jednotlivých vysokých školách, případně i fakultách.

Vyloučení studenta FSV UK za opsání bakalářské práce

Na jaře letošního roku byl vyloučen student FSV UK za to, že do své bakalářské práce zkopíroval cizí text většího rozsahu. Na to, že se jedná o plagiát, přišel oponent práce zejména díky jazykové nevyrovnanosti práce. Práce byla napsána v němčině a jazyková úroveň jednotlivých pasáží se velmi lišila. Student navíc před disciplinární komisí tvrdil, že text zkopíroval jen nedopatřením a že opsal jen malou část. Komise však odhalila plagiátorství mnohonásobně většího rozsahu. Případ sice skončil vyloučením studenta ze školy, avšak v tomto ani v jiných podobných případech plagiátorství žádný předpis nezakazuje studentům vyloučením kvůli podvodu ze školy přihlásit se znovu ke studiu. Plagiátoři jsou na FSV postihováni tvrdě jen výjimečně. I z případů, které se dostanou před disciplinární komisi, je nakonec ze školy vyloučena jen malá část. Ostatní jsou potrestáni veřejným napomenutím [Kašpar, 2008]. Více se o případu dočtete na stránkách časopisu Sociál: <<http://social.ukmedia.cz/fakulta-vyhazovala-za-opsanou-bakalarskou-praci> >.

Jiný případ plagiátorství, při kterém byli dva studenti vyloučeni ze studia za částečně opsané diplomové práce, se stal na Fakultě humanitních studií ve Zlíně. Dalšího student byl vyloučen podmíněčně za opsání části bakalářské práce. Více se dočtete v časopisu tyden.cz: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/dva-studenti-opisovali-zlinska-univerzita-je-vyloucila_70578.html

Plagiátorství vyučujících a vědeckých pracovníků

Plagiátorství se bohužel netýká jenom opisování studentských prací. Často se s ním setkáváme také u vědeckých pracovníků, pedagogů a jiných autorit, které by měli jít studentům v etickém zacházení s informacemi příkladem. Portálu INFOGRAM upozorňuje na některé takovéto kauzy plagiátorství, které se týkají plagiátorství akademiků a vyučujících. Cílem portálu je ukázat, jak se tyto případy řeší v praxi a s jakými problémy se při tom akademická komunita setkává.

Co způsobuje plagiátorství pedagogů a vědeckých pracovníků?

Prof. Miloslav Petrušek, který vyučuje na FF a FSV UK, na tuto otázku v rozhovoru s redaktory časopisu Sociál odpověděl: „*Pomineme-li lenost jako univerzální fenomén (snaha „dosáhnout maximálního efektu s minimálními náklady“ - nepřipomíná to nějakou teorii?), pak jde o neustále se opakující pokusy "měřit" vědecké výsledky počtem publikovaných textů - a kde je brát a nekrást, že? Napsání solidní monografie trvá někdy léta, převzít a "upravit" odborný článek z méně známého časopisu se dá udělat rychle a bez valné námahy. Osobně nicméně pokládám plagiátorství spíše za důsledek povahového defektu, nepřiměřené ctižádostivosti atd., než pouze za reakci na nesmyslný scientometrický nátlak zejména na humanitní vědce. Žít se dá i bez titulů a akademických funkcí. Vím to z vlastní zkušenosti, neboť jsem zkusil obojí“ [Jemelíková, 2008].*

Univerzita Karlova - Neoprávněné nařčení z plagiátorství?

Kauza údajného plagiátorství doc. PhDr. Hany Gladkové, CSc. (UK FF), která probíhala od roku 2006, byla ostře odsouzena prof. RNDr. Václavem Hamplem, DrSc., Rektorem UK v Praze, a prof. PhDr. Mojmír Horyna, prorektorem pro akademické kvalifikace, na stránkách časopisu i-FORUM. Autoři v příspěvku upozornili na to, že, jak dokazuje neoprávněné nařčení Hany Gladkové z plagiátorství, "problém plagiátorství má dvě strany. Na jedné je třeba být schopen na podezření z plagiátorství upozornit (a kvalifikovaně ho doložit ...)". Na druhé straně může nastat i opačná situace: "Neoprávněné nařčení z plagiátorství může být podobně vážným etickým prohřeškem jako plagiátorství samo." [Hamppl, 2007]. Více se dočtete na stránkách časopisu i-FORUM: <http://iforum.cuni.cz/IFORUM-4473.html>.

Plagiátorství studentky doktorského studia FaF UK

Jiný případ, tentokrát opravdového plagiátorství, se stal na UK na podzim roku 2007, byla Farmaceutická fakulta UK upozorněna prof. Pichlerem ze Švýcarska, že se v časopise Folia Biologica objevil přehledový článek téměř doslova shodný s jeho publikací otištěnou v roce 2006 v časopise Allergy. Autorka článku M. Zemková, asistentka FaF UK v Hradci Králové a zároveň studentka doktorského studijního programu, byla usvědčena z plagiátorství a hrozilo jí vyloučení ze studia. Vyjádření děkana k případu naleznete na stránkách časopisu i-FORUM: <http://iss.fsv.cuni.cz/IFORUM-4585.html>

Obvinění děkana Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně Jaroslava Světlíka:

Jiný případ plagiátorství se stal na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, kde byl děkan Děkan Fakulty multimediálních komunikací Jaroslav Světlík obviněn anonymním dopisem z plagiátorství. Toho se měl dopustit tím, že velkou část docentské práce opsal ze své dřívější doktorské práce. Celý případ prošetřovala etická komise, která shledala habilitační práci děkana natolik podobnou jeho práci doktorské, že Světlíka usvědčila z plagiátorství. Jeho chování bylo odsouzeno jako nemorální, avšak potrestání ze strany univerzity se vyhnul tím, že s ní dobrovolně ukončil pracovní poměr. Nebyl mu ani odebrán docentský titul, protože k takovému postupu chybí v České republice příslušná legislativa [Dvořák, 2008a a 2008b].

„Kauza Budil“ - obvinění prorektora Západočeské univerzity v Plzni Ivo T. Budila:

Mezi další známé případy plagiátorství akademiků patří tzv. „Kauza Budil“, která proběhla v médiích v loňském roce. Prorektor Západočeské univerzity v Plzni Ivo Budil byl obviněn z plagiátorství. Kauzu odstartovala Budilova kniha *Za obzor Západu*, která vyšla již v roce 2001 a která přináší přehled vývoje antropologického myšlení a autor se jejím rukopisem habilitoval v oboru sociologie. Již v době, kdy probíhalo habilitační řízení, se objevily pochybnosti kvůli nedostatečnému citování, avšak docentura mu byla přesto udělena [Bartosz, 2007]. Etická komise se nakonec usnesla na tom, že Budil sice pochybil, ale že rozsah jeho provinění ještě neodpovídá plagiátorství, a proto jej zbavila obvinění a ponechala jej ve funkci prorektora pro vědu a výzkum. Kauza přesto vzbudila značný zájem veřejnosti mimo jiné proto, že šlo o vysoce postaveného akademického hodnostáře a uznávaného vědce.

- Webové stránky, které shromažďují podklady, komentáře a různé zdroje k případu: <http://www.biograf.org/budil/wikka.php?wakka=KauzaBudil>
- Článek v Respektu o kauze Budil a výše zmíněných stránkách: <http://repikova.blog.respekt.cz/c/5682/Plagiatorstvi-nekonecny-pribeh.html>
- Článek v iDNES: http://zpravy.idnes.cz/eticka-komise-resi-udajne-plagiatorstvi-prorektora-fye-/domaci.asp?c=A070806_151007_domaci_jba
- Názor Jana Šmída na serveru iHNed.cz: http://ihned.cz/c3-21287770-000000_d-co-s-takovym-plagiatorem
- Článek o usnesení etické komise - lidovky.cz: http://www.lidovky.cz/vedci-budil-neopisoval-07g-/ln_domov.asp?c=A070917_085853_ln_domov_glu

Další kauzy popsané v rámci stránek KauzaBudil:

Jednou z prvních plagiátorských kauz v listopadové české vědě byl případ obvinění docenta Zdeňka Pince, tehdejšího ředitele Ústavu filozofie a religionistiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a ředitele Institutu základů vzdělanosti UK, která proběhla v médiích v

roce 1997. Pinc byl v článku Martina Pokorného "Trocha komparatistiky...", který vyšel v *Literárních novinách* 28. srpna 1997, nepřímo obviněn z toho, že ve svém článku "Etické kořeny rozmluvy", který vyšel v roce 1996 v *Kritickém sborníku* 1/XVI, opsal text z knihy Miroslava Petříčka *Úvod do (současné) filosofie* z roku 1991. Na tento článek následovala celá řada reakcí. Zástanci Zdeňka Pince argumentovali především tím, že nejednal úmyslně a že jelikož on i Petříček pouze interpretovali stejné dílo, mohli dojít ke stejným závěrům. Navíc poukazovali na Pincovy osobní i profesní kvality. Odpůrci naopak tvrdili, že Pincova publikační činnost utváří jeho profesní vystupování a že by měl být za své chyby zodpovědný. V současné době je Pinc proděkanem pro studium Fakulty humanitních studií UK [Havlín, 2007].

Více se o kauze dočtete v rámci stránek „KauzaBudil“:

<http://www.biograf.org/budil/wikka.php?wakka=KauzaPinc>

Případ obvinění z plagiátorství Libora Pavera, tehdejšího pracovníka a docenta na Slezské univerzitě v Opavě, proběhl v médiích v letech 2003-2005. Pavera byl postupně třemi recenzenty obviněn, že ve své habilitační práci o barokním kazateli Danieli Nitschovi velkou část práce opsal z díla zesnulého Františka Němce [Kaiserová, 2007]. Případem se zabývala Slezská univerzita i Ministerstvo školství, dostal se dokonce k soudu a získal také značnou publicitu v tisku. Přestože byl Pavera shledán vinným a bylo mu zakázáno učit, zůstal mu jeho akademický titul, na jehož odebrání chyběl legislativní postup. Více se o případu dočtete na stránkách „KauzaBudil“: <http://www.biograf.org/budil/wikka.php?wakka=KauzaPavera>

Použité zdroje:

- DVOŘÁK, Zdeněk. 2008a. Zlínská univerzita řeší plagiátorství, anonym obvinil děkana. . *iDnes.cz* [online] 2008, 1. dubna [cit. 2008-09-20]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/zlinska-univerzita-resi-plagiatorstvi-anonym-obvinil-dekana-pum-/studium.asp?c=A080331_135842_studium_bar>.
- DVOŘÁK, Zdeněk. 2008b. Zlínského děkana usvědčili z plagiátorství, titul mu ale zůstane. *iDnes.cz* [online] 2008, 9. července [cit. 2008-09-20]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/zlinskeho-dekana-usvedcili-z-plagiatorstvi-titul-mu-ale-zustane-phi-/studium.asp?c=A080709_085836_studium_bar>.
- HAMPL, V.; HORYNA, M. Prof. Hampl a prof. Horyna se vyjadřují k údajnému plagiátorství doc. Gladkové. *I-FORUM* [online]. 2007, 10. října [cit. 2008-09-10]. Dostupný z WWW: <<http://iforum.cuni.cz/IFORUM-4473.html>>.
- HAVLÍN, L. 2007. *Kauza Pinc* [online]. 2007 [cit. 2008-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.biograf.org/budil>>.
- JEMELÍKOVÁ, Veronika. Miloslav Petrušek: Žít se dá i bez titulů a akademických funkcí. *Sociál: časopis studentů fakulty sociálních věd UK* [online]. 9.1.2008 [cit. 2008-10-01]. Dostupný z WWW: <<http://social.ukmedia.cz/miloslav-petrusek-zit-se-da-i-bez-titulu-a-akademickych-funkci>>.
- KAISEROVÁ, I. 2007. *Pro trochu zlé krve* [online]. 2007 [cit. 2008-10-15]. Dostupné z WWW <<http://www.biograf.org/budil/wikka.php?wakka=KauzaPavera>>.
- KAŠPAR, Mirek. 2008. Fakulta vyhazovala za opsanou bakalářskou práci. *Sociál: časopis studentů fakulty sociálních věd UK* [online]. 3.5.2008 [cit. 2008-10-01]. Dostupný z WWW: <<http://social.ukmedia.cz/fakulta-vyhazovala-za-opsanou-bakalarskou-praci>>.

- Stanovisko děkana FaF Univerzity Karlovy v Praze ze dne 2. listopadu 2007 k případu plagiátorství na FaF UK v HK. *I-FORUM* [online]. Listopad 2007 [cit. 2008-09-10]. Dostupný z WWW: <<http://iss.fsv.cuni.cz/IFORUM-4585.html>>.
- VITVAROVÁ-VRÁNKOVÁ, Karolína. 2008. Diplomka: Zn. levně. *Respekt.cz* [online]. 2008, č. 25 [cit. 2008-10-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.respekt.cz/clanek.php?fIDCLANKU=1336&fIDROCNIKU=2008>>

Zdroj: <<http://www.infogram.cz/findInSection.do?sectionId=1115&categoryId=1178>>